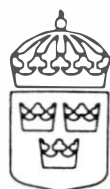

Motion till riksdagen

1987/88:U211

av Lars Werner m. fl. (vpk)
om u-landspolitik för rättvisa

Mot.
1987/88
U211

Det svenska u-landsbiståndet har nyligen firat sitt 25-årsjubileum. Det var 1962 som biståndspolitikens mål om att höja de fattiga folkens levnadsnivå formulerades.

Det skedde i en tid av utvecklingsoptimism och obruten tro på tekniken. Modernisering och industrialisering var modellen som snabbt skulle föra utvecklingsländerna till take-off-stadiet enligt de då tongivande liberala ekonomerna. På den socialistiska sidan fanns en liknande tilltro till den vetenskapligt-tekniska revolutionen och den "fredliga atomen".

Sedan dess har mycket måst omprövas. I dag ser vi resultatet av 80-talets kapprustning, monetarism och nyliberalism. Enbart USA:s rustningar under Reagans presidenttid har slukat 2000 miljarder dollar. U-ländernas skulder har växt till över 1 000 miljarder dollar, och de kan aldrig betala dem. Svältkatastroferna har framtvingat ett nytt tänkande när det gäller miljöförstörelsen och dess orsaker.

De fattiga folkens levnadsnivå höjs inte längre. I land efter land pressas människorna ner i allt djupare elände. Arbetslösheten stiger och inkomsterna sjunker. Hälsan försämrar och barnadödligheten har på många håll ånyo börjat stiga. I exempelvis Zambia har den fördubblats.

Nu hotas själva biståndsarbetet. Allt oftare måste det anpassas till ländernas akuta valutabrist och matbrist. Utvecklingsbistånd får stå tillbaka för akut nödhjälp.

Vad vi nu bevitnar är en *utvecklingskris*.

Hur skall svenska folket med våra 10 miljarder kronor i bistånd kunna höja de fattiga folkens levnadsnivå, när dessa samtidigt åderläts på uppskattningsvis 150 gånger så mycket – kapital som strömmar till de kapitalistiska länderna, deras banker och transnationella företag?

Hur skall Sverige i detta läge kunna främja resurstillväxt, ekonomisk och social utjämning, ekonomisk och politisk självständighet, en demokratisk samhällsutveckling samt framsynt hushållning med naturresurser och omsorg om miljö?

Angrip orsakerna

Det är uppenbart att det inte räcker med bistånd – kapitalströmmarna måste vändas. U-ländernas förhandlingsstyrka och ekonomiska självständighet måste stärkas.

Annars blir en hållbar utveckling (sustainable development), så som

Brundtlandkommissionen förespråkade. omöjlig. Nya miljö- och svältkatastrofer blir oundvikliga när u-länderna drivs att exploatera sina jordar än hårdare. Då vidgas klyftorna ytterligare och självständigheten urholkas. I stället för demokratisering kommer sociala kriser och militärkupper.

U-ländernas problem är symptom på en sjuk världsekonomi, där i-länderna försvarar sina intressen med protektionism, som slår mot u-ländernas export. I-ländernas inflationsbekämpning sker med hjälp av låga råvarupriser. Raset på New York-börsen den 19 oktober kallar amerikanarna en "härdsmläta", som fick omedelbara negativa genomslag runtom i världen.

USA:s väldiga underskott i budget och utrikeshandel liksom deras utlandsskuld måste angripas. Omvärlden får nu vara med och finansiera de amerikanska rustningarna. Nedrustning har blivit en tvingande nödvändighet, om utvecklingskrisen skall kunna lösas. USA och Sovjet, som svarar för lejonparten av rustningarna, måste börja. De måste medverka till fredslösningar på kriget i Tredje världen. Den internationella vapenhandeln måste bekämpas. Den undergräver u-ländernas ekonomi och ökar militärens makt.

I strid med målen

Målen för det svenska biståndet är bra. Många förträffliga insatser har gjorts. Den stora satsningen på Södra Afrika är lovvärd. Men biståndet är bara en del av u-landspolitiken. I andra avseenden uppträder Sverige så att biståndsmålen direkt motverkas.

Vapenexporten är ett exempel på dubbelmoralen. Exporten till USA fortsätter för att Sverige skall få fortsätta att importera krigsmateriel därifrån. USA anses inte delta i någon väpnad konflikt. Men sanningen är att USA deltar i många konflikter i Tredje världen. Nixondoktrinen från 1969, som avsåg att "ändra hudfärg på liken", har vidareutvecklats till "doktrinen om lågintensiva konflikter", som praktiseras i bl. a. Centralamerika och Filippinerna. Nu har en kommitté för Pentagons räkning gått igenom USA:s strategiska behov fram till år 2010. Den skriver:

USA måste skallffa sig konventionella vapen som kan användas vid konflikter i Tredje världen utan att det utlöser ett allomfattande kärnvapenkrig.

Det gäller områden som Mellanöstern, Afrika, den karibiska övärlden. Bl. a. skall USA medverka till att bygga ut den turkiska krigsmakten kraftigt.

Boforsvapen finns i minst 69 länder, varav 47 i Tredje världen. Av dessa är det ett trettiotal som delta i konflikter, bekämpar uppror i de egna landet eller kränker de mänskliga rättigheterna. Ofta är vapen licenstillverkade. I andra fall har de sålts när landet hade en demokratisk regim, som senare störtats. Varje vapenförsäljning har betydande spridningseffekter, både i tid och rum, speciellt i u-länder med instabila politiska förhållanden.

Exemplen Chile och Peru belyser riskerna med att sälja vapen i den förment goda avsikten att stärka en demokratisk utveckling. Militären finns

kvar – ofta i förbund med den jordägande klassen – som en stat i staten. När radikala reformer påbörjas – t. ex. jordreform – går militären till aktion. Resultatet blir militärkupper och inbördeskrig.

All svensk vapenexport till länder i Tredje världen måste upphöra. Den till Indonesien måste stoppas omedelbart. Det s. k. fribrevet, vari den svenska regeringen utfäst sig att fullfölja Bofors vapenleveranser även om Indien råkar i krig, är en skullnåd. Det är inte mer vapen Indien behöver utan patryckningar för att söka fredliga lösningar på sina konflikter. Enbart den i Punjab krävde 1 500 dödsoffer förra året. Sverige bör använda allt sitt inflytande för att kraven på demokrati och mänskliga rättigheter uppfylls.

Mot. 1987/88
U211

Den osolidariska handeln

Den svenska handelspolitiken rimmar illa med biståndspolitik. Den inriktas huvudsakligen på att öka exporten till i-länderna, speciellt EGT. I årets budget begär regeringen 227 milj. kr. för exportfrämjande verksamhet som skall "koncentreras till betalningsstarka marknader". Hongkong och Sydkorea framhålls som intressanta. Det är länder som gjort sig ökända för sin brist på fackliga rättigheter och för sina låga löner.

Särskilda ansträngningar har gjorts från regeringens sida att öka handeln med länder, som för en politik som direkt strider mot biståndsmålen. Några exempel:

- Marocko som bedriver krig för att införliva Västsahara – ett krig som gjort 170 000 till flyktingar
- Irak som använder giftvapen, torterar politiska fångar och för krig mot kurderna
- Saudiarabien som torterar och stympar politiska fångar
- Thailand där barnarbetet är utbrett

I Brasilien, där polisen för några veckor sedan massakrerade minst hundra gruvarbetare, har ASEA ett kraftledningsprojekt, som hittills kostat de svenska skalltebetalarna 800 milj. kr. i icke återbetalade exportkrediter.

Handelspolitiken siktar mer till att främja de "svenska" transnationella företagens offensiv i Tredje världen – speciellt i NIC-länder och oljeländer – än till att öka u-ländernas ekonomiska och politiska självständighet. 1986 kom endast 7,1 % av Sveriges import från u-länder och 10,1 % av vår export gick dit. Handelshinder kvarstår för u-landsimport av framför allt textil och livsmedel.

För att främja svensk export deltar Sverige i *Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB)*. För varje dollar, som Sverige betalat till IDB, har svenska företag erhållit kontrakt för 5,8 dollar. Bankens politik framgår av att den stöttar Pinochet med nya lån, medan den vägrar Nicaragua någon hjälp. Nu säger regeringen: "Sverige motsätter sig regelbundet lån från IDB och andra multilaterala utvecklingsinstitutioner till Chile". Men med 0,17 % av rösterna i banken har Sverige ingen makt att påverka IDB:s politik. Den bestäms av USA. Resultatet är att Milton Friedmans elever fritt fått ex-

perimentera, att de rika blivit än rikare och folkets flertal drivits ut i misär. Av Chiles utlandsskuld uppskattas hälften vara kapitalflykt. Pinochet har "förbättrat" läget genom att sälja naturtillgångar och företag, t. o. m. socialförsäkringssystemet kontrolleras i dag av USA-banker. Samtidigt drivs Mapuchoindianerna bort från sina marker. Svenska företag deltar i denna huggsex. Christer "Consafe" Ericsson går i spetsen och förvärvar skog. Chile har blivit den största exportören av skogsråvaror till Sverige. Fruktimporten har fördubblats. Vpk anser att Sverige måste lämna IDB.

Mot. 1987/88
U211

Kravbrev till en medellös

Sveriges roll i de internationella finanssammanhangen liknar Hjalmar Gullbergs tänkande lantbrevbärare, som bär "pengar till de redan rika och kravbrev till en medellös".

Sveriges medlemskap i *Internationella valutafonden* gör oss medansvariga mot vår vilja, när IMF förhandlar med skuldtunga u-länder och ställer krav på strukturanpassning, som betyder åtstramning för de redan fattiga. FN:s barnfond (UNICEF) uppger att det finns klara bevis för att IMF:s politik ökat det mänskliga lidandet i de 40 länder som böjt sig för IMF:s krav. Exempelvis ökar barnadödligheten i Barbados, Belize, Bolivia, Brasilien, Chile, Jamaica, Malaysia, Uruguay och många afrikanska länder.

IMF:s politik är också ett hot mot försöken att bygga upp demokrati i länder, där diktaturerna störtats. Åtstramningspolitiken framkallar folkliga protester, strejker och demonstrationer. I land efter land har vi sett hur protesterna mötts av polis och militär, hur människor skjutits ihjäl.

Nord-Syd-kampanjen har till Sveriges regering och dess finansminister riktat ett upprop om u-ländernas skuldcrisis och Sveriges agerande för att mildra de negativa effekterna i de allra fattigaste länderna. Bl. a. begärde man att Sverige skall arbeta för en förändring av det internationella monetära systemet, så att Bretton Woods-överenskommelsen anpassas till dagens ekonomiska situation. Man föreslog att en speciell tribunal inrättas för att få ett oberoende skiljedomsförfarande för att avgöra vem som skall betala lån, som tecknats under tveksamma former, t. ex. av diktatoriska och korrupta regimer. Liknande krav har framförts av organisationer i flera andra länder.

Nu begär regeringen bemyndigande för ytterligare 150 milj. kr. per år under en fyraårsperiod av riksdagen, för bidrag till IMF:s strukturanpassning. Det är oacceptabelt. Det är inte u-länderna som skall strukturanpassas till IMF utan IMF:s struktur som skall anpassas till u-ländernas behov.

Regeringen begär också 150 milj. kr. till *Världsbanken* för strukturanpassning i 18 skuldtunga länder i Afrika söder om Sahara. Det sker efter att banken kritiserats hårt för att den ensidigt satsat på att öka arealerna för exportgrödor i Afrika, vilket lett till krympta arealer för matgrödor, överutnyttjande av marken, ökenspridning och svält.

I Indien håller en miljon urinvånare på att drivas från sina marker, som dränks av Världsbankens stora kraftverk. I Indonesien har skogen skövats till följd av massförflyttningen av människor med bankens "bistånd".

Många andra exempel kunde anföras på hur Världsbanken spelat en negativ roll för de fattiga folken. I Världsbanksgruppen ingår också *Internationella finansieringsbolaget (IFC)*, som har en nyckelroll för att omvandla u-ländernas skulder genom att privatisera naturtillgångar och företag och sälja ut dem till utländska intressen. Sverige bör därför utträda ur IFC.

Under trycket av kritiken från bl. a. USA-kongressen och de nordiska länderna har visserligen Världsbanken tvingats till ett visst omtänkande och omorganisation. Men banken är en väldig byråkratisk apparat och saknar experter, som kan bedöma de miljömässiga och sociala följderna av projektet. USA dominerar banken och någon bättre u-landspolitik är inte att förvänta därifrån så länge regeringspolitiken är den nuvarande.

Det behövs genomgripande förändringar i IMF och Världsbanksgruppen. Det måste ske en demokratisering enligt principen "ett land, en röst". Detta krav har vpk fört fram tidigare. Nu har det rests även från ett möte med kyrkliga representanter från en rad OECD-länder i Oslo förra året. De krävde

konkreta förslag om demokratisk representation och beslutsfattande i internationella ekonomiska institutioner samt internationella regler för transnationella företag.

Är Sverige bättre?

Liknande kritik som den som riktas mot Världsbanken kan riktas mot vissa inslag i det svenska biståndet. Det gäller den fortlöpande kommersialiseringen, bindningen och u-krediterna.

U-krediterna slukar en halv miljard av biståndsmedlen. Det är lika mycket som det skulle kosta att vaccinera en sjättedel av alla barn som föds i världen. Är detta en rimlig prioritering? Ger u-krediterna en utveckling i linje med våra biståndspolitiska mål?

Den flitigaste användaren av u-krediter är ASEA, som ensamt svarar för närmare hälften av den hittills utlånade summan. (Svenska Dagbladet 86-07-22). Tillsammans med Skanska och Ericsson hade ASEA då använt 70% av de lån som beviljats sedan u-krediterna infördes 1980. Det är de stora "svenska" transnationella företagen som utnyttjar u-krediterna för att kamma hem order.

I oktober förra året beviljade BITS (Beredningen för Internationellt Tekniskt-ekonomiskt Samarbete) en kredit till Indonesien på 60 milj. kr., varav 20 miljoner är gåva, för ett nytt ASEA-projekt. Beslutet framkallade starka reaktioner, eftersom det så uppenbart strider mot de biståndspolitiska målen. Gåvan går till ett land, som kränker de mänskliga rättigheterna och bedriver folkmord i Östtimor och där korruptionen är stor. Projektet i fråga gäller transformatoranläggningar i anslutning till ett 600 megawatts vattenkraftverk som byggts för att försörja ett aluminiumsmältverk, som har blivit hårt kritiserat för att nästan helt tjäna japanska intressen. Japanerna har förlagt detta smältverk till Indonesien för att kunna utnyttja den billigare arbetskraften, för att få tillgång till Indonesiens bauxit, för att slippa svåra för-

oreningar och för att spara på egna energitillgångar.

Är detta en framsynt hushållning med naturresurser och miljö?

Liknande kritik kan framföras mot andra ASEA-projekt som subventioneras med biståndspengar. I Indien förhandlar man om ett kraftverk i Uri. Här har ASEA skjutit sin schweiziska fusionspartner Brown Boveri i förgrunden, då den indiska regeringen nu är under hard kritik för Boforsaffärrerna, som skalldat svenska företags rykte. Kommer ASEA-BBC att få biståndspengar för även detta projekt?

Även biståndet till andra länder kan ifrågasättas. Om alla våra 17 programländer skulle utsättas för samma granskning som Vietnam med avseende på mänskliga rättigheter, skulle verkliga missförhållanden komma i dagen. I Indien skjuts demonstrerande bönder ihjäl. I Bangladesh för militären krig mot stamfolken i Chittagong. I Kenya kränks de mänskliga rättigheterna. Svenska journalister portförbjuds.

Nu höjs röster för att göra Filippinerna till programland. Även regeringen vill gå in med bistånd där för att "verksam bidra till att främja en utveckling i demokratisk riktning". Det sker vid en tidpunkt då besvikelsen växer, då Corazon Aquino anklagas för handlingsförlamning och för att gynna sin egen jordägande klan. Under tiden januari-oktober 1987 utfördes 24 massakrer av militären och 5 av de privatarméer som kallas vigilante-grupper. 19 000 familjer tvangsdeporterades. När de hungrande jordlösa kräver jordreform, möts de med kulor.

Om vi skall leva upp till våra målsättningar, skall vi ge bistånd till enskilda organisationer som arbetar för de fattiga, jordlösa och förtryckta i Filippinerna, inte till regeringen där.

Det behövs en u-landspolitik

Det är en utvecklingskris, som Tredje världen brottas med. Den kan inte avhjälpas med bistånd enbart – det behövs en övergripande u-landspolitik.

När 77-gruppen, som nu omfattar flertalet länder, möttes i Havanna i april förra året inför UNCTAD VII uttryckte de sina krav på i-länderna. De förväntade sig

att de utvecklade länderna tar sitt ansvar i den rådande världsekonomiska krisen, och att de ändrar sin politik i syfte att bidra till en extern miljö som är mer förutsägbar och som understödjer tillväxt och utveckling. Dessa länder borde inse att, genom att stödja utvecklingsländernas utvecklingsprocess, de kan bidra effektivt till att åter vitalisera världsekonomin och således till att lösa sina egna ekonomiska problem, inbegripet en envist hög arbetslöshet.

Vpk begär att regeringen tillsätter en *utredning för att utforma en u-landspolitik* som bidrar till detta.

En sådan utredning skall granska det svenska biståndets effektivitet och Sveriges agerande, i bistånd och handel. Det innefattar skuldreglering, råvarupriser, transnationella företag, bistånd och handelshinder på det inter-

Mot. 1987/88

U211

nationella planet och Sveriges roll.

Den skall utgå från att biståndsmålet höjs från nuvarande 1 % till 2 % av BNI och utarbeta en plan för hur denna höjning skall kunna genomföras.

Sverige är ett litet land. Vårt internationella inflytande är begränsat. Därför måste alla de resurser vi förfogar över användas för att vi skall kunna medverka till att vända utvecklingen i Tredje världen. Till dessa resurser hör det svenska folkets växande biståndsvilja och det ökande engagemanget bland ungdomen, där man börjat tala om ett trendbrott. I dag tar den nya solidariteten sig mindre uttryck i demonstrationer och mer i praktiska insatser: Rockgalor för ANC och Nicaragua, insamling av jordbruksmaskiner, alternativ handel. Förra året sålde t. ex. Sackeus 100 ton "befriade bananer" från Nicaragua. Allt fler arbetsplatser, skolor och daghem har startat stödaktioner för sina motsvarigheter i u-länder. I en del fall handlar det om vänorter som deras kommuner har. Kommuners initiativ till vänorter i u-länder bör understödjas. För närvarande sker det mesta vänortsutbytet med orter i grannländerna. Ett ökat vänortengagemang med orter i exempelvis Nicaragua och frontstaterna runt Sydafrika skulle ge en fördjupad dimension åt Sveriges utrikespolitik.

En annan tillgång är Sveriges internationella anseende. Kraven på rättvisa växer i både u- och i-länder. "Band Aid" – som samlade 100 milj. dollar – har gått ut i kamp mot Världsbanken.

FN-konferensen om nedrustning och utveckling ökade fredsrörelsernas u-landsengagemang. Ett exempel på det är det engelska nedrustnings- och utvecklingsinitiativet (DDI – som motsats till Reagans strategiska försvarsinitiativ SDI). Dessa rörelser – och det är viktigt att de växer så starkt i USA – har förväntningar på Sverige. Det går tillbaka på Vietnamkriget, då Sverige gick i spetsen för opinionsrörelsen i väst. Nu förväntar man sig att Sverige skall spela en liknande roll.

En tredje tillgång är den ändrade inställningen i Warszawapaktsländerna i fråga om FN:s roll. Det öppnar möjligheter att stärka FN och göra det mer handlingsdugligt ur u-ländernas synpunkt.

För att ytterligare utveckla opinionen och förbättra kunskapsbasen föreslår vpk att ett *institut för internationell utvecklingsforskning* inrättas. Det bör kunna spela en liknande roll för utvecklingsarbetet som SIPRI spelar för fredsarbetet.

Utvecklingen måste vändas

Det krävs en ny syn på u-landspolitiken om orättvisorna i det internationella ekonomiska systemet inte skall leda till än värre katastrofer i Tredje världen.

Vi kan inte acceptera att kapitalet strömmar från fattiga u-länder. Varje år förlorar de 600 miljarder kronor på sänkta råvarupriser och 90 miljarder i vinster som de utländska företagen tar hem. 44 % av deras exportintäkter måste användas till räntor och amorteringar på lån.

Vi kan inte acceptera att 3-6 transnationella bolag kontrollerar 80-90 % av handeln med u-ländernas exportvaror: kaffe, te, bomull, jute, tobak,

Mot. 1987/88
U211

järnmalm, kakao, koppar, bauxit, skogsprodukter.

Vi kan inte acceptera att öknarna sprider sig med 6 miljoner hektar årligen, att regnskogarna försvinner och med dem många djur- och växtarter, att 10 000 människor dör i Tredje världen av växtgifter varje år och att svälten ökar.

Mot. 1987/88
U211

Biståndsanslagen

Enprocentsmålet för det svenska biståndet är uppnått. Vpk är för en höjning av målet till 2 % av BNI. Vi begär en utredning om en övergripande u-landspolitik och visar på hur vissa inslag i bistånds- och handelspolitiken motverkar de biståndspolitiska målen. I dagens utvecklingskris anser vi det angelägnare att Sverige konsekvent stöder u-länderna än att höja anslaget utan klar målsättning.

Internationella biståndsprogram

När det gäller *FN:s biståndsorgan* och deras ofta byråkratiska sätt att arbeta finns det i och för sig anledning till kritik. Men samtidigt finns det utsikter att u-länderna skall kunna stärka sitt inflytande här.

Vpk beklagar att regeringen gjort utfästelser till *Internationella finansieringsbolaget (IFC)* och kräver att Sverige skall lämna IFC.

Vi är fortsatta motståndare till att biståndet belastas med upphandling av *svensk spannmål* till svenska regleringspriser, och vi välkomnar regeringens avsikt att ompröva denna politik.

Den *nordiska fonden* för kreditgivning till u-länder innebär ytterligare ett steg i biståndets kommersialisering. Vi motsätter oss att ytterligare medel beviljas för detta ändamål ur biståndsbudgeten (Övriga multilaterala bidrag).

Programländerna

Vpk välkomnar regeringens förslag att höja biståndet till länderna i *Södra Afrika*, vilkas ekonomier ruinerats av Sydafrika. Samma gäller *Nicaragua*, vars ekonomi USA med alla medel söker knäcka.

Angående *Kenya* anser vi att vår tidigare kritik mot landets kränkningar av de mänskliga rättigheterna stärkts av den senaste utvecklingen. Kenya har t. o. m. utestängt svenska journalister, vilket gör det omöjligt att journalistiskt bevaka de svenska biståndsprojekten. Vi upprepar kravet att Kenya inte längre skall vara programland och yrkar avslag på de föreslagna 140 milj. kr. Om möjligt bör dock markvårdsprojekten fortsätta och finansieras med medel ur posten Särskilda projekt.

När det gäller *Bangladesh* yrkar vi på en sänkning av biståndet från 135 till 21 milj. kr., vilket är vad SIDA begärt för hälsobistånd. Övrigt bistånd (landsbygdsutveckling, undervisning och importstöd) möter betydande hinder i genomförandet. Emellertid kan vi stödja Grameen Bank Project och

anslag till detta särskilda projekt.

Mot. 1987/88
U211

Utvecklingen i *Indien* inger oro. Det svenska biståndet bör koncentreras till projekt med inriktning på fattiga i de delstater som för en socialt rättfärdig politik. ASEA:s energiprojekt bör granskas ur miljösynpunkt innan bistånd lämnas. Med hänsyn till den stora reservationen – 320 milj. kr. – yrkar vi att landramen sänks från 380 till 200 milj. kr.

Konflikterna i *Sri Lanka* har förvärrats. Under dessa förhållanden är det inte försvarbart att *Sri Lanka* skall fortsätta att vara programland. De insatser som för närvarande är meningsfulla kan göras inom ramen för Särskilda program. Vi yrkar därför avslag på de 50 milj. kr. som föreslås.

I en särskild motion anför vi skäl för att höja biståndet till *Laos* med 10 milj. kr. och till *Vietnam* med 50 milj. kr., samtidigt som vi yrkar att *Kampuchea* upptas som programland och att 50 milj. kr. anslås för återuppbyggnadsinsatser.

Katastrofer m. m.

Miljö- och svältkatastroferna fortsätter och hotar att förvärras ytterligare när länderna drivs att öka exportgrödorna för att möta de sjunkande råvarupriserna. Torka och översvämningar drabbade många u-länder under 1987. Flykten undan krig och förtryck fortsätter. Med hänsyn till att situationen snarast förvärrats, speciellt i Afrika, finner vi det angeläget att kraftigt höja anslaget för katastrofbistånd. Vi yrkar att anslaget höjs med 802 621 000 kr., dvs. en medelsram på 357 621 000 kr.

Bistånd genom folkrörelser och andra enskilda organisationer

Vpk välkomnar förslaget att öka anslaget till de enskilda organisationernas biståndsverksamhet till 525 milj. kr. Samtidigt vill vi framhålla hur viktigt det bistånd är som SIDA ger till kvinnoorganisationer i programländerna.

Särskilda program m. m.

Den kraftiga ökningen av anslagen till mark- och miljövard, aids-bekämpning, kvinnobistånd samt demokrati och mänskliga rättigheter är välkommen. Vi delar biståndsministrarnas åsikt att kvinnofrågorna bör ges ökad prioritet, och anslagen bör därför höjas.

Inom den utökade verksamheten för kultur och massmedia önskar vpk även få satsningar för att frigöra massmedia i Tredje världen ur beroendet av de stora transnationella mediamonopolen, vilka genom rymdtekniken alltmer växer samman med stormakternas militärapparater.

I vpk:s särskilda Indokination föreslås att Sverige startar ett program för att kartlägga skalldorna av USA:s miljökrig och bidra till att reparera dem.

För att möjliggöra dessa ytterligare satsningar föreslår vpk att anslaget för Särskilda program m. m. ökas till 400 milj. kr., dvs. 60213000 kr. mer än vad regeringen föreslår.

Vpk motsätter sig nu, som tidigare, att biståndsmedel används för u-krediter och yrkar avslag på de 530 milj. kr. regeringen vill anslå härför.

Vpk kräver att samma regel skall gälla för BITS som för SIDA, dvs. att alla beslut som rör mer än 5 milj. kr. överlämnas till regeringen. Behovet av en sådan regel framstår klart efter BITS självständiga beslut att ge Indonesien en u-kredit på 60 milj. kr., varav 20 milj. kr. i ren gåva.

SAREC

Utgående från den betydelse som vpk tillmäter u-landsforskningen – både för att öka u-ländernas självständighet och förstärka kunskapsbasen i Sverige – anser vi att SAREC bör erhålla det anslag på 310 milj. kr. man begärt, dvs. 30 milj. kr. utöver regeringens förslag, till sin verksamhet och 10,5 milj. kr., dvs. 166 000 kr. utöver regeringens förslag, till sin administration.

IMPOD

Importkontoret för u-landsprodukter bedriver en verksamhet som borde byggas ut med tanke på u-ländernas behov att öka sin export. Vi hemställer att av IMPOD äskade 19,5 milj. kr. beviljas, dvs. 3 milj. kr. utöver regeringens förslag.

Projektbistånd till vissa u-länder

Här vill regeringen bl. a. ge bistånd till *Filippinerna*. Med hänsyn till det labila läget i landet bör inga fleråriga åtaganden göras, om inte så genomgripande reformer genomförs att politiken får ett stabilt folkligt stöd, t. ex. en verklig jordreform. I övrigt bör bistånd endast ges till enskilda organisationer.

Ett bistånd bör inledas i *Palau* för att bryta detta lilla lands (15 000 invånare) beroende av USA och understödja dess i fem folkomröstningar uttryckta vilja att förbli kärnvapenfritt.

Särskilda insatser i skuldtyngha u-länder

Vpk har tidigare begärt att regeringen skall redovisa hur betalningsbalansstödet skulle användas innan riksdagen fattade sitt beslut. Vi står fast vid detta krav, eftersom regeringen fortsätter att formulera sig vagt. Om inte en sådan redovisning lämnas, föreslår vi att dessa 470 milj. kr. fördelas för skuldindring i de krigsdrabbade länderna i Södra Afrika, Nicaragua och Vietnam.

Vi går inte med på att ge regeringen bemyndigande att till Internationella valutafonden utfästa ett bidrag om 150 milj. kr. om året under fyra år för strukturanpassningsåtgärder i 18 skuldtyngha länder i Afrika söder om Sahara. Insatser för dessa länder skulle i stället kunna göras inom ramen för Afrikas återhämningsprogram.

Information

En välinformerad u-landsopinion är avgörande för biståndsarbetet. Vi föreslår därför en förstärkning av informationsanslaget till 36 606 000 kr., dvs. 8 milj. kr. utöver regeringens förslag. Inom denna ram bör ökat stöd ges till organisationernas opinionsbildande arbete. Solidaritetsorganisationer som enbart arbetar med u-länder bör få fasta bidrag. De arbetar huvudsakligen med frivilliga insatser och kämpar mot ständiga kostnadsökningar och portohöjningar.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att Sverige skall utträda ur IDB,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sverige bör säga upp sitt medlemskap i IFC,
3. att riksdagen hos regeringen begär initiativ till en demokratisering av Internationella Valutafonden och Världsbanksgruppen,
4. att riksdagen uttalar sitt stöd för 77-gruppens krav (Havanna-deklarationen),
5. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om en övergripande u-landspolitik i enlighet med vad som anförts i motionen,
6. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att stimulera och stödja kommunernas vänortsutbyte med framför allt orter i frontstaterna runt Sydafrika samt i Nicaragua,
7. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att inrätta ett institut för internationell utvecklingsforskning,
8. att riksdagen inte beviljar ytterligare biståndsmedel till den nordiska fonden för kreditgivning till u-länder,
9. att riksdagen avslår föreslaget biståndsanslag till Kenya på 140 000 000 kr.,
10. att riksdagen hos regeringen begär förslag om att Kenya inte längre skall vara programland,
11. att riksdagen beslutar sänka landramen för Bangladesh med 114 000 000 kr. i förhållande till regeringens förslag, dvs. till 21 000 000 kr.,
12. att riksdagen beslutar sänka landramen för Indien med 180 000 000 kr. i förhållande till regeringens förslag, dvs. till 200 000 000 kr.,
13. att riksdagen avslår föreslaget anslag till Sri Lanka på 50 000 000 kr.,
14. att riksdagen hos regeringen begär förslag om att Sri Lanka inte längre skall vara programland,
15. att riksdagen beslutar öka landramen för Laos med 10 000 000 kr. utöver regeringens förslag, dvs. till 80 000 000 kr.,

16. att riksdagen beslutar öka landramen för Vietnam med 50000000 kr. utöver regeringens förslag dvs. till 350 000000 kr.,

17. att riksdagen hos regeringen begär förslag om att Kampuchea skall upptas som programland,

18. att riksdagen för återuppbyggnadsinsatser i Kampuchea anslår 50000000 kr.,

19. att riksdagen till Katastrofbistånd anslår 802621 000 kr. utöver regeringens förslag dvs. en medelsram på 1 357 621 000 kr.,

20. att riksdagen till Särskilda program m. m. anslår 60213 000 kr. utöver regeringens förslag dvs. en medelsram på 400 000 000 kr.,

21. att riksdagen avslår föreslaget anslag på 530000 000 kr. till BITS för u-krediter,

22. att riksdagen beslutar att BITS skall överlämna alla beslut om u-krediter överstigande 5 milj. kr. till regeringen för avgörande,

23. att riksdagen till SAREC:s verksamhet anslår 30000 000 kr. utöver regeringens förslag dvs. en medelsram på 310 000 000 kr.,

24. att riksdagen till SAREC:s administration anslår 166000 kr. utöver regeringens förslag dvs. en medelsram på 10 500 000 kr.,

25. att riksdagen till IMPOD anslår 3000 000 kr. utöver regeringens förslag dvs. en medelsram på 19 500 000 kr.,

26. att riksdagen hos regeringen begär förslag till bistånd till Palau,

27. att riksdagen hos regeringen begär en redovisning av hur de särskilda insatserna i skuldtyngha länder skall genomföras,

28. att riksdagen avslår föreslaget anslag med 470 000 000 kr. för särskilda insatser i skuldtyngha länder om yrkandet under punkt 27 inte bifalles och i stället anslår samma summa till fördelning för skuldindring hos de krigsdrabbade länderna i Södra Afrika, Nicaragua och Vietnam,

29. att riksdagen inte beviljar regeringen bemyndigande att till Internationella valutafonden utfästa ett bidrag om 150000 000 kr. under fyra år för strukturanpassningsåtgärder i 18 skuldtyngha länder i Afrika söder om Sahara,

30. att riksdagen till SIDA för information genom organisationer anslår 8 000 000 kr. utöver regeringens förslag dvs. en medelsram på 36 606 000 kr.

Stockholm i januari 1988

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Jörn Svensson (vpk)

Oswald Söderqvist (vpk)

Nils Berndtson (vpk)

Inga Lantz (vpk)